Is Forgiving Enough?

אשה הפרם

There's a string of robberies going on in the office – from money to supplies, and even the employees' lunches. Shimon is fed up with it and wants to put a stop to this craziness. Finally, Shimon has a great idea: He's going to put some cameras around the office, and lay out his own money and other belongings around the office in order to entice the thief. Once he finds out who the theif is, he'll show the boss, and get him or her fired.

Just before Shimon is about to buy the cameras, he has a feeling that there might be something wrong with what he's doing. He knows it's forbidden to set someone up to commit a sin, so Shimon therefore has in mind beforehand that he is making everything he lays around ownerless, and forgives the thief wholeheartedly.

However, Shimon still feels that something isn't right. In the store, Shimon calls up his Rav to find out if it's permitted to set someone up for what *they* think is a sin (i.e. the thief thinks he is stealing), even though it's not (because Shimon plans to make all of the objects ownerless and plans to forgive the thief for stealing, in advance). This is what Shimon's Rav told him...

Questions to Consider

- Are Shimon's concerns valid?
- How concerned do I have to be with potentially causing others to sin (or think they are sinning)?
- Is it possible to commit an act that one *thinks* is a sin, yet not be held accountable in any way, shape, or form?

Sources

[1] Gemara Kiddushin 32a

[2] Tosfos, ibid. ("Demachil...")

[3] Ritvah, ibid. ("Hah De'Akshinon...")

[4] Gemara Nazir 23a

[5] Gilyonei HaShas: Nazir 23a

[6] He'oros R' Yosef Shalom Elyashiv zt"l on Kiddushin 81b

משל מי רב יהודה אמר משל בן רב נתן בר אושעיא אמר משל אב אורו ליה רבנן לרב ירמיה ואמרי לה לבריה דרב ירמיה כמ"ד משל אב מיתיבי נאמר כבד את אביך ואת אמך ונאמר ככבד את ה' מהונך מה להלן בחסרון כיס אף כאן בחסרון כיס ואי אמרת משל אב מאי נפקא ליה מיניה לביטול מלאכה ת"ש כב' אחים שני שותפין האב ובנו הרב ותלמידו פודין זה לזה מעשר שני ומאכילין זה לזה מעשר עני ואי אמרת משל בן נמצא זה פורע חובו משל עניים לא צריכא להעדפה אי הכי היינו דקתני עלה אמר רבי יהודה תבא מאירה למי שמאכיל את אביו מעשר עני ואי להעדפה מאי נפקא מינה אפילו הכי זילא ביה מילתא ת"ש שאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם כדי שיטול ארנקי ויזרקנו לים בפניו ואינו מכלימו ואי אמרת משל אב מאי נפקא לי' מיניה בראוי ליורשו **וכי הא דרבה בר רב הונא דרב הונא קרע שוראי באנפי רבה בריה אמר איזול איחזי אי רתח אי לא רתח ודלמא רתח וקעבר אלפני עור לא תתן מכשול דמחיל ליה ליקריה** והא קעבר משום בל תשחית דעבד ליה בפומבייני ודילמא משום הכי לא רתח דעבד ליה בשעת ריתחיה: מתני' ליה רב יחזקאל לרמי בריה הנשרפים בנסקלים רבי שמעון אומר ידונו בסקילה שהשריפה חמורה אמר ליה רב יהודה בריה אבא לא תיתנייא הכי מאי איריא שהשריפה חמורה תיפוק לי דרובא נסקלים נינהו אלא הכי איתנייא הנסקלים בנשרפים א"ל אי הכי אימא סיפא וחכמים אומרים ידונו בשריפה שהסקילה חמורה מאי איריא דסקילה חמורה תיפוק לי דרובא נשרפים נינהו א"ל התם רבנן הוא דקאמרו שריפה חמורה לא סקילה חמורה א"ל שמואל לרב יהודה שיננא לא תימא ליה לאבוך הכי דתניא הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה אל יאמר לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר לו אבא כך כתוב בתורה כך כתוב בתורה צעורי קא מצער ליה אלא אומר לו אבא מקרא כתוב בתורה כך אלעזר בן מתיא אומר אבא אומר השקיני מים ומצוה לעשות מניח אני כבוד אבא ועושה את המצוה שאני ואבא חייבים במצוה איסי בן יהודה אומר אם אפשר למצוה ליעשות ע"י אחרים תיעשה על ידי אחרים ויולך הוא בכבוד אביו אמר רב מתנה הלכה כאיסי בן יהודה א"ר יצחק בר שילא א"ר מתנה אמר רב חסדא האב שמחל על כבודו כבודו מחול ורב יוסף אמר אפי' הרב שמחל על כבודו בכבודו מחול שנאמר ויי' הולך לפניהם יומם אמר רבא הכי השתא התם הקדוש ב"ה עלמא דילה הוא ותורה דילה היא מחיל ליה ליקריה הכא

רב יהודה אומר משל בן. מדקתני ר"י לר"מ דמשל בן נמי נזדמן לו כיבוד אב ואכידת עצמו ואבידת חבירו כיצד יעשה אם יעסוק בכבוד אביו אבידת עצמו קודמת אבידת חבירו קודמת (ב"מ דף לב.). יכול אמר לו אביו אל תחזיר יכול יעמע לו ת"ל וכו' והיינו אל תחזיר שאומר לו עסוק בכבודי דאל תחזיר נמנס לו אעטרך קרא משמע ת"כ דאבידת חבירו קודמת לכיבוד אב ואם ואם יעסוק באבידת חבירו הרי אבידת חבירו קודמת לכיבוד אב ואם (דבריה טו) אפס כי לא יהיה בך אביון (ב"מ ג: גג.). שלך קודם לכל אדם ואם יעסוק באבידתו הרי כבוד אביו קודם למען תאמר משל בן ונראה לר"י שיעיה כבוד אביו ואבידת חבירו ויעסוק באבידתו דהא דאמר כיבוד אב קודם היינו דוקא להניח לאביו לעשות רצונו בממונו לפי שזהו גוף הכיבוד אבל באבידתו כיון שאין האב נהנה באבידת עצמה אין הבן מייב להפסיד אבידתו בשביל אביו ומ"ג דאמרינן בסמוך כדי שיטול ארנקי ויטול ליס ואינו מכלימו למ"ד משל בן אפס מיירי בזולתו אבל באבידת עצמו אב קודם ואפילו ביזה לעבור בבל תשחית ואפילו ביזה בהכלמת ארנקי ומ"ס אין להכלימו: **אורו** ליה רבנן לרבי ירמיה כמ"ד משל אב. מסתמא סבר לה כמאי דאמר בפרק בתרא דבבא מציעא (דף פה.) ופסק הילכתא כוותיה דרבנן דאמרי אבידת עצמו קודמת לאבידת חבירו ומ"ס אין להכלימו:

משל אב. מסתמא סבר לה כמאי דאמר בפרק בתרא דבבא מציעא (דף פה.) ופסק הילכתא כוותיה דרבנן דאמרי אבידת עצמו קודמת לאבידת חבירו ומ"ס אין להכלימו: מתני' ליה רב יחזקאל לרמי בריה הנשרפים בנסקלים רבי שמעון אומר ידונו בסקילה שהשריפה חמורה אמר ליה רב יהודה בריה אבא לא תיתנייא הכי מאי איריא שהשריפה חמורה תיפוק לי דרובא נסקלים נינהו אלא הכי איתנייא הנסקלים בנשרפים א"ל אי הכי אימא סיפא וחכמים אומרים ידונו בשריפה שהסקילה חמורה מאי איריא דסקילה חמורה תיפוק לי דרובא נשרפים נינהו א"ל התם רבנן הוא דקאמרו שריפה חמורה לא סקילה חמורה א"ל שמואל לרב יהודה שיננא לא תימא ליה לאבוך הכי דתניא הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה אל יאמר לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר לו אבא כך כתוב בתורה כך כתוב בתורה צעורי קא מצער ליה אלא אומר לו אבא מקרא כתוב בתורה כך אלעזר בן מתיא אומר אבא אומר השקיני מים ומצוה לעשות מניח אני כבוד אבא ועושה את המצוה שאני ואבא חייבים במצוה איסי בן יהודה אומר אם אפשר למצוה ליעשות ע"י אחרים תיעשה על ידי אחרים ויולך הוא בכבוד אביו אמר רב מתנה הלכה כאיסי בן יהודה א"ר יצחק בר שילא א"ר מתנה אמר רב חסדא האב שמחל על כבודו כבודו מחול ורב יוסף אמר אפי' הרב שמחל על כבודו בכבודו מחול שנאמר ויי' הולך לפניהם יומם אמר רבא הכי השתא התם הקדוש ב"ה עלמא דילה הוא ותורה דילה היא מחיל ליה ליקריה הכא

דמחיל ליה ליקריה. וגריך לומר שהודיעו קודם לכן שלא יהא כמו נתכוין לאכול [נסר] מחזר ועלה גידו נסר טלה דאמר לקמן נפ' נתנה (דף פח:) שגריך ממילה וכפרה: ותיפוק לי משום דרובא נסקלין נינהו. לפוס ייתנטא ה"ק ואפילו היתה סקילה חמורה היו נסקלים ואין זה נכון לפרש שלפי מה שמגיה הנסקלים שלף על גב שנשרפים רובן הן נסקלה קלה אלא הכי פירושו למה לי שריפה חמורה אפילו הס שוות תיפוק לי משום דרובא נסקלים נינהו:

זקן

מסורת הש"ס

ו) [לעיל ל ע"ב, ע"ש], כ) מוספתא דמעשר שני פ"ד ה"י, ג) [לעיל נא, ע"ש היטב], ד) נדה נו. ב"מ ס: ע"ז ו: [מו"ק יח. ע"ש], ה) שבת קכט. קמ:, ו) מנהלדין פ:, ז) [נכתי"ר], ומנהלדין: דשריפה], ח) ע"ש, ט) [נכתות לו. ו"ש"נ], י) [עמ"ש בס"ד ומגיעה טו: על הגליון], כ) [נדפו"ר: פודהו], ל) [נדפו"ר: לפניו], מ) [נכת"י שבכי"ע נוסף: שאם יפקהו יתפטל מלומה מלוה], נ) [נזכרים 5: נד"ס מטעם השוף כו' הגיעו תוס' בבבא מציעא זו בפסק וע' תוס' ב"מ נב. ד"ה תלמידו], ס) [ויתבו. כ"ה בתוס' הרא"ש], ע) לפניהו שם מיתה דרבנן לכפייה לרב נתן, פ) [לפסקין ה"ז], צ) [לפ ע"א בד"ה ככך].

מוסף רש"י

מאירה. מסרון כמו נערעה מממלח (דברים כח כ). הנשרפים בנסקלים. מסתמא כגון דהוו נסקלין רובא ומיערבא נהו מיעוטא נשרפין (סנהדרין פ:). אמר ליה רב יהודה בריה. כך יהודה כיניה דר' יחזקאל מגוי הוה (לקמן לג:). תיפוק ליה דרובא נסקלים ניתנו. היכי נקט טעמא משום לפי שמא רשאי למוכרו למיתה מעולה, נלמד הכי מדיניהו בסקילה נמר רובא (סנהדרין שם). הנסקלין בנשרפין. דתני"א דנשרפין רובא, מדתני לר' שמעון בסקילה מפני שהשריפה מעולה מע"ג דרובא דהני נשרפין מלקמני נסקלין נשרפין מסתמא מד נקיל שמעבד נשרפין טובא לפ"ש לר' שמעון יהוו כולן בסקילה מפני שהשריפה מעולה (שם עכ). התם רבנן הוא דקאמרו. דקא מפיימי רבנן שהסקילה מעולה, נלו למימר טעמא למילתייהו מפיימי הכי, מלא הכי קאמרי יהוו בשריפה כדתייהו נמר רובא, ודקאמרת למיתל נמר מיעוטא משום דשריפה חמורה ואין לנו ליתלין למשוך את הקלים, לאו מעולה היא אלא קלה היא (שם פ:). לא תימא ליה לאבוך הכי. להודיעו בהדיא שהוא טועה דקאמרת לי' לא תתנייא שהוא טועה משום (שם המלקים) ומצטער (שם פא:). כך כתוב בתורה. קס"ד דאמריה קאמר וכי כך כתוב בתורה, צעורי קא מצער ליה. דמניישו ולומר וכי יפה אתה עושה (שם). אלא. בניחותא לומר לו מקרא שהאמור בתורה ולומר לו מי מקרא כך וכך כתוב בתורה, והוא עצמו יפוס על נכו על מה מזכירו, וכי נמי אין לך לומר לאחיך לא מתנייה הכי (שם).

מוסף תוספות

א. כגון שחזנו לי בהמתך. תוס' ב"מ לג. ב. דאביו נתנה מגוף הבהמה. שם. ג. שאינו נתנה מן האבידה שמפסיד הבן אע"פ שהוא נתנה שהיה מכבדו בדבר אחר בשעה שמחזיר האבידה. תוס' הרא"ש: שגם לאב קשה האבידה. תוס' ב"מ לג. ד. דעובר בבל תשחית ואין חייב לכבדו בזה. תוס' הרא"ש. ה. אפי' הוא מחזר על הפתחים והאי דאמרי אפי' מחזר על הפתחים לא שיהן לו ממונו ויחזור על הפתחים אלא בגופו מכבדו ובטל ממלאכתו ומתוך זה צריך לחזר על הפתחים. תוס' הרא"ש. ועי' מהרש"א.

תורה אור השלם

1. כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ:
שמות כ יא

2. כַּבֵּד אֶת יְיָ מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל תְּבוּאָתֶךָ:
משלי ג ט

3. לֹא תַקִּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:
ויקרא יט יד

4. כִּי תָצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ לִנְדֹּחַ עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר: דברים כ יט

5. וַיְיָ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה:
שמות יג כא

גליון הש"ס

גמ' משל בן. ע' גר"ס פ"ש מ"ק דפמ"ס: שם רמחיל ליה ליקריה. ע' עוד מגן מגילה כח ע"ש ד"ה ל"ש משגמי:

תום' ר"י הזקן

לבטל מלאכה. שנתבטל ממלאכתו כשמאכילו. [מעשר שני] בלא חומש. ראחר הוא ולא קרינן כי יגאל איש ממעשרו ויסף חמישיתו [ראה ויקרא כז, לא]. ומאכילים. אם האחד עני. פורע חובו. עליו מוטל לפרנסו. להעדפה. שרשאי להעדיף מזונותיו ממעשר עני ולא הוי פורע חובו, שאם הוא נותן לו די ספקו כמו שמוטל עליו. מאי נפקא לן מינה. הרי הוא נותן לו מה שמוטל עליו ליתן. והלכתא משל אב. [וכתב הרי"ף דשרר] ממתיכתא

שמד א מיי' פ"ו מהל' ממרים הל' ג סמג עשין קי טוש"ע י"ד סי' רמ סעיף ה:

שמה ב מיי' פ"ה מהל' מעשר שני הל' יח:

שמו ג מיי' פ"ו מהל' מתנות עניים הלכה יג:

שמז ד טוש"ע י"ד סי' רמ סעי' ה:

שמח ה מיי' פ"ו מהל' ממרים הלכה ז

טוש"ע י"ד סי' רמ סעי' מ:

שמט ו ז מיי' פ"ד מהלכות מהלוה הל' ו הל' ו:

שנ ח מיי' פ"ו מהל' ממרים הלכה יח

טוש"ע י"ד סימן רמ סעיף יח:

שנא ט מיי' פ"ו מהל' ממרים הלכה יח

טוש"ע שם:

שנב י מיי' שם הל' יג

טוש"ע שם סעי' יב:

שנג כ מיי' שם הל' ח

טוש"ע שם סעי' יט:

שנד ל מיי' פ"ה מהל' מ"א הל"ו טוש"ע

שם סימן רמב סעיף נב:

Gemara Kiddushin 32a [1]

Like this case of Rabbah Bar Rav Huna – Rav Huna tore clothing in front of his son, Rabbah. He said (to himself), "I will go and see if he gets angry or not." But maybe he'll get angry and [Rav Huna] will violate *"Do not place a stumbling block before a 'blind' man"*?! (Getting angry at one's father is a violation of properly honoring one's parents.) [There is no violation because] he forfeited his honor.

Tosfos, ibid. ("Demachil...") [2]

It has to be that he informed him before this so that it's not similar to a case of intending to eat pig meat and he accidentally ate sheep meat, as it says later in the last chapter (81b), that (someone who intends to violate a prohibition and doesn't succeed in doing so) must get forgiveness from Heaven for it.

Ritva, ibid. [3]

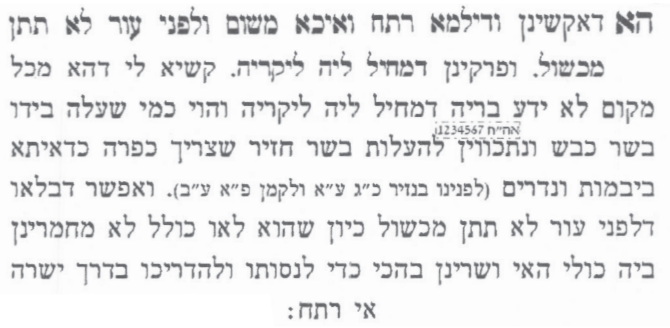
הא דאקשינן ודילמא רתח ואיכא משום ולפני עור לא תתן
מכשול. ופרקינן דמחיל ליה ליקריה. קשיא לי דהא מכל
מקום לא ידע בריה דמחיל ליה ליקריה והוי כמי שעלה בידו
בשר כבש ונתכוין להעלות בשר חזיר שצריך כפרה כדאיתא
ביבמות ונדרים (לפנינו בנזיר כ״ג ע״א ולקמן פ״א ע״ב). ואפשר דבלאו
דלפני עור לא תתן מכשול כיון שהוא לאו כולל לא מחמרינן
ביה כולי האי ושרינן בהכי כדי לנסותו ולהדריכו בדרך ישרה
אי רתח:

And this which the Gemara asks:

But maybe he'll get angry and [Rav Huna] will violate "Do not place a stumbling block before a 'blind' man"?! and answers: [There is no violation because] he forfeited his honor.

I have a question about this, because nevertheless, the son doesn't know that he forfeited his honor and it will be like one who ate sheep's meat while intending to eat pig meat, who needs forgiveness [from heaven], as it says in Yevamos and Nedarim. Maybe the prohibition of "placing a stumbling block before a 'blind' man," since it is a general prohibition, we are not so strict about it and we permit it in this case in order to test him and to put him on the right path if he does get angry.

ומתניתין כגון דאמר לה הריני נזיר ואת מאי משום הכי מיפר את שלה ושלו קיים: **מתני'** [ח]**האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה ביין ומטמאה למתים [ט]ה"ז סופגת את הארבעים [י]הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה ביין ומטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים רבי יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים [יא]תספוג [יב]מכת מרדות: גמ' [יג]ת"ר [יד]אישה הפרם וה' יסלח לה [טו] באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר בשהיא צריכה כפרה וסליחה [טז]וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיוצא בדבר אתה אומר [יז]ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של שומן וחתיכת של חלב אמר קרא ונשא עונו מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר בשר חזיר על אחת כמה וכמה שיהא טעון כפרה וסליחה אמר ר' עקיבא אם כן מה תלמוד לומר [יח]ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן [יט]ונשא עונו המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה על דבר זה ידוו הדווים וכל הני למה לי צריכין דאי תנא גבי אשה התם הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איכוון אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוין לא בעי כפרה וסליחה ואי איתמר הרא דאיכא איסורא אבל אשה דהפר לה בעלה דהתירוה לא תיבעי כפרה וסליחה ואי איתמר הני תרתי הוה אמינא הני תרתי הוא דסגי להון בכפרה ומדיינים

ומסקינן [כ]**דאמר כריבי נזיר לנמרי ואם מצי** כלומר ואת מי הוית נזירה והלכך מי אמרה אמן דיעתך לה בנזירות כרי נעל יכול להפר לפי שלא תלה נדרו בנדרה [כא]ומתני' [כב] דקתני דיכול להפר את שלה וכריבי' [כג]קתני דסיימן [כד]יכול להפר: **מתני' מי שהיו** **אם הארבעים.** מפרש לה לעיל (כה:): **רבי יהודה אומר מספוג מכה מרדות.** אם לא נתמיכה במלקות מן התורה מהא ליכא מכות מדרבנן כדי להוסיפה שלא תהא מזויפה: **גמ' ת"ר אישה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר בשהיא צריכה כפרה וסליחה.** אם נאמרה בהפר לה בעלה [א] שלימה זו למה לי: [ב]ע"כ נאמרה בהפר לה בעלה [ג] והיה לי לומר אישה שהפר לה בעלה ולא ידעה הכתוב מדבר להם כנר מצוה ומשמע מדבר להם בעלה ולא בהפר לה בעלה [ד]להיכי אתיא לה לגלויי לן דאפילו הפר לה בעלה ולא ידעה צריכה כפרה וסליחה: **מי שנתכוון לאכול נבר מוזר ואכל נבר טלה גרסי'** [ה]**מתכוון לאכול נבר מוזר** [ו] **גרסי'**: **דמעיקרא לאיסורא איכוון.** דהא לא ידעה [ז]ומשום הכי צריכה כפרה וסליחה: **אבל הפר לה בעלה.** דקאי אנבה בהמילא [ח]אימא לא מיקנט: **דלא איקנט לאיסורא.** דהוה סבור דשומן הוא: **אכל נפשי' חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן.** כהאי לישנא לקמן [ט]דלמיקי לן יהודה: **דלאיקנט לאיסורא.** דהא מיהת הוה ידע דחלב מיניהו של חלב: **אימא לא תפצי ליה בכפרה וסליחה.** דכתמיד דמי: **קמ"ל דלא** **שנא.** ידע [י] כולו ולא שנא ידע [יא]מקצתו מניא לאשם תלוי ומתכפר לו: **ואחד אכלו לאשם אחילה נפשי'.** [יב] או ממחת מחזה שאכלו בהעטון: **מי דמי אן ממרינן דכאחד דרך.** כולן אחד ונכשל אחד: **והכא שני דרכים.** אחת שומן ואחת חלב: **לאשם תלוי.** [יג]שנקרא אשם ודלמא אחת מהן איסור: **לזה מזדמנת לו אשה.** [יד]שניטל אבר מן החי: **ומדיינים** ואיכא [למימר] דהא קרא עדיפא ליה לאחריי משום דאשתו כגופו דמיא ורקצת ברור לה שהפר לה ביום שמעו ואפ"ה צריך כפרה. אבל בחר לא ברור לה כרולי האי שאביה הפר לה. וקרא מציעאה נמי איירי בנערה המאורסה שאביה ובעלה מפרירן נדריה ולא ברור לה כרולי האי והשתא נמי ניחא דצריכי הני ג' קראי: כיוצא בדבר אתה אומר והיה לא ידע ואשם. גבי אשם תלוי כתי' ונדריש לה ר' עקיבא בהתיכה אחת וקרא תניינא [טו] דריש ליה איסי בן יהודה לב' חתיכות ותרוייהו צריכי כדמפ': אבל ב' חתיכות דאיקבע איסורא. ולא הוצרך התלמוד לומר ואי אתמר ב' חתיכות דמשמע דקרא לא משתמע ב' חתיכות אלא מיתורא דרשי' ליה: נהי דלא עביד פסח מן המובר מציה קעביד. וא"ת והא משמע פ' הגוזל קמא דאכילה גסה לא שמה אכיל וא"כ איסור עביד שלא יצא ידי חובתו. ר"י דהכי קאמר נהי דלא יצא ידי חובתו מאכילת פסח רשע קרי' ליה מלמנע מלאכול ואין ראוי לקרותו רשע אם אכלו. ור"ח תירץ דתרי גווני אכילה גסה הוו התם מיירי שהוא כבר שבע שהוא אוכל ואינו נהנה ממנו כלל. ובההיא אמרי' האוכל אכילה גסה ביוה"כ פטור והכא מיירי שהוא שבע הרבה אבל אינו קץ במאכל: הדא דרך. שהצריק הולך בו ואינו נכשל והרשע נכשל והכא ב' דרכים זה בא על אשתו וזה בא על אחותו: הוא שנתכוון לשם עבירה כמ"ד מותר המבול ואילך נדרו עליהם נד עתה ופרשו מדרב עריות. שהרי אם לא פירשו לא היו צריכים להשקותו יין: את נפשע זה לוט שפירש מאברהם שנא' אנחנו. מקרית עוז זה אברהם דכתיב ביה הביטו אל צור חוצבתם שע"י המריבה שפירש מאברהם גרם לו להיות שכן לאנשי סדום

ט) [לעיל כה: נדרים סב:, כ] [התוספות ממצמה זו ממצים לעיל כ:], ג) לעיל סה נדרים סג., ד) [שנת מ: ומ"ן], ה) קדושין פח:], ו) [תוספתא פ"ג], ז) [כריתות יח.], ח) הוריות י:, ט) ג' ע"י לה ס"ד ואמר ר' יוחנן, י) הוריות י:, יא) ס"ל מתמ, ל) ועי' פ"מ מגיד דסיפא תפורים ותניו יכול להפר ושייך לעיל נקוטים, מ) [במדבר ל], מכלן שייך לע"ב, נ) [כריתות יח:], ס) [ועי' פ"מ מום' יבמות מ., ומום' ס"ק קי. ד"ה מחלה ומום' פסחים קו: ד"ה למחל], ע) [ע' מ"ש בהוריות פרק ג דף י:], פ) שייך לע"ב,

ומתניתין כגון דאמר לה הריני נזיר ואת מאי משום הכי מיפר את שלה ושלו קיים: **מתני'** [ח]**האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה ביין ומטמאה למתים [ט]ה"ז סופגת את הארבעים [י]הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה ביין ומטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים רבי יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים [יא]תספוג [יב]מכת מרדות: גמ' [יג]ת"ר [יד]אישה הפרם וה' יסלח לה [טו] באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר בשהיא צריכה כפרה וסליחה [טז]וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיוצא בדבר אתה אומר [יז]ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן [יט]ונשא עונו המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה על דבר זה ידוו הדווים וכל הני למה לי צריכין דאי תנא גבי אשה התם הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איכוון אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוין לא בעי כפרה וסליחה ואי איתמר הרא דאיכא איסורא אבל אשה דהפר לה בעלה דהתירוה לא תיבעי כפרה וסליחה ואי איתמר הני תרתי הוה אמינא הני תרתי הוא דסגי להון בכפרה ומדיינים

ומסקינן [כ]**דאמר כריבי נזיר לנמרי ואם מצי** כלומר ואת מי הוית נזירה והלכך מי אמרה אמן דיעתך לה בנזירות כרי נעל יכול להפר לפי שלא תלה נדרו בנדרה [כא]ומתני' [כב] דקתני דיכול להפר את שלה וכריבי' [כג]קתני דסיימן [כד]יכול להפר: **מתני' מי שהיו** **אם הארבעים.** מפרש לה לעיל (כה:): **רבי יהודה אומר מספוג מכה מרדות.** אם לא נתמיכה במלקות מן התורה מהא ליכא מכות מדרבנן כדי להוסיפה שלא תהא מזויפה: **גמ' ת"ר אישה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר בשהיא צריכה כפרה וסליחה [טז]וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיוצא בדבר אתה אומר [יז]ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן [יט]ונשא עונו המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה על דבר זה ידוו הדווים וכל הני למה לי צריכין דאי תנא גבי אשה התם הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איכוון אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוין לא בעי כפרה וסליחה ואי איתמר הרא דאיכא איסורא אבל אשה דהפר לה בעלה דהתירוה לא תיבעי כפרה וסליחה ואי איתמר הני תרתי הוה אמינא הני תרתי הוא דסגי להון בכפרה ומדיינים

שומן דאיקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה קמ"ל דלא שנא [כ]אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב [כא]כי ישרים דרכי ה' [כב] וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו בם וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו בם [כג]אמר ריה"ל האי רשע קרית ליה נהי דלא קא עביד מצוה מן המובחר פסח מיהא קא עביד אלא משל לשני בני אדם זה אשתו ואחותה עמו וזה אשתו ואחותו עמו לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו זה שנזדמנה לו אשתו צדיקים ילכו בם וזה שנזדמנה לו אחותו ופושעים יכשלו בם מי דמי אן קאמרינן חדא דרך הכא שני דרכים אלא משל ללוט ושתי בנותיו עמו הן שנתכוונו לשם מצוה וצדיקים ילכו בם הוא שנתכוון לשם עבירה ופושעים יכשלו בם ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכוין [כד]אמר רבי יוחנן כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר [כה]וישא לוט [כו]ותשא אשת אדוניו את עיניה [את עיניו] [כז]כי היא ישרה בעיני וירא [כח]וירא אותה שכם בן חמור את כל כבר הירדן [כט]כי בעד אשה זונה עד ככר לחם כי כלה משקה [ל]אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקויי והא מינם אנים תנא משום רבי יוסי בר רב חוני למה נקוד על וי"ו [לא]ובקומה של בכירה לומר שבשכבה לא ידע אבל בקומה ידע ומאי הוה ליה למיעבד מאי דהוה הוה נפקא מינה דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי חמרא: [לב]דרש רבא מאי דכתיב [לג]את נפשע מקרית עוז

באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר. למי ידעה ממאי צריכה קליחה וכפרה לכפר:

והוא לא ידע ואשם ונשא עונו. נקרא לאשם תלוי כתיב: ועלה נידו נשר מזיר. כגון שמיכה אחת שפק היא של מלב ופפק היא של שומן דמ"ל לא"ד לאשם תלוי לפילו אמיכה אחת מיפיב [מ]: **איסי** בן יהודה אומר [נ] [ולא ידע ואשם ונשא עונו]. ולא פי' קלת כלנעיל אלא כגון ג' מתיכות אחת של מלב ואחת של שומן דמ"ל לאיסי בן יהודה אומר מיפיב לאשם תלוי אלא אמיכה אחת מאשם אי אפשר לומר על דבר זה ד' ידו"ו. לאשי מתיכות ידע ואשם ונשא כאמת מדבר נאשם תלוי: **פסח** מיהא קאמר. מאמע לאילוף נפש אמה אילוף גסה [ס]ואפי' בפסח בשאר ימות השנה [דף פ:] קאמרי' האוכל אילוף גסה ביוה"כ פטור אלא מלקות ואומר [ע]אישה הפרם וה' יסלח לה [פ] באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר בשהיא צריכה כפרה וסליחה [פא]וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיוצא בדבר אתה אומר [פב]ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן [פג]ונשא עונו המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה על דבר זה ידוו הדווים וכל הני למה לי צריכין דאי תנא גבי אשה התם הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איכוון אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוין לא בעי כפרה וסליחה ואי איתמר הרא דאיכא איסורא אבל אשה דהפר לה בעלה דהתירוה לא תיבעי כפרה וסליחה ואי איתמר הני תרתי הוה אמינא הני תרתי הוא דסגי להון בכפרה ומדיינים

ומסקינן [פד]**דאמר כריבי נזיר לנמרי ואם מצי** כלומר ואת מי הוית נזירה והלכך מי אמרה אמן דיעתך לה בנזירות כרי נעל יכול להפר לפי שלא תלה נדרו בנדרה [פה]ומתני' [פו] דקתני דיכול להפר את שלה וכריבי' [פז]קתני דסיימן [פח]יכול להפר: **מתני' מי שהיו** **אם הארבעים.** מפרש לה לעיל (כה:): **רבי יהודה אומר מספוג מכה מרדות.** אם לא נתמיכה במלקות מן התורה מהא ליכא מכות מדרבנן כדי להוסיפה שלא תהא מזויפה: **גמ' ת"ר אישה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר בשהיא צריכה כפרה וסליחה [פט]וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן [צ]ונשא עונו המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה על דבר זה ידוו הדווים וכל הני למה לי צריכין דאי תנא גבי אשה התם הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איכוון אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוין לא בעי כפרה וסליחה ואי איתמר הרא דאיכא איסורא אבל אשה דהפר לה בעלה דהתירוה לא תיבעי כפרה וסליחה ואי איתמר הני תרתי הוה אמינא הני תרתי הוא דסגי להון בכפרה ומדיינים

שומן דאיקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה קמ"ל דלא שנא [צא]אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב [צב]כי ישרים דרכי ה' [צג] וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו בם וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו בם [צד]אמר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה נהי דלא קא עביד מצוה מן המובחר פסח מיהא קא עביד אלא משל לשני בני אדם זה אשתו ואחותה עמו וזה אשתו ואחותו עמו לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו זה שנזדמנה לו אשתו צדיקים ילכו בם וזה שנזדמנה לו אחותו ופושעים יכשלו בם מי דמי אן קאמרינן חדא דרך הכא שני דרכים אלא משל ללוט ושתי בנותיו עמו הן שנתכוונו לשם מצוה וצדיקים ילכו בם הוא שנתכוון לשם עבירה ופושעים יכשלו בם ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכוין [צה]אמר רבי יוחנן כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר [צו]וישא לוט [צז]ותשא אשת אדוניו את עיניה [את עיניו] [צח]כי היא ישרה בעיני וירא [צט]וירא אותה שכם בן חמור את כל כבר הירדן [ק]כי בעד אשה זונה עד ככר לחם כי כלה משקה [קא]אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקויי והא מינם אנים תנא משום רבי יוסי בר רב חוני למה נקוד על וי"ו [קב]ובקומה של בכירה לומר שבשכבה לא ידע אבל בקומה ידע ומאי הוה ליה למיעבד מאי דהוה הוה נפקא מינה דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי חמרא: [קג]דרש רבא מאי דכתיב [קד]את נפשע מקרית עוז

ומדיינים

יז א מיי' פי"ב מהל' נדרים הל"ב, יט סמג לאוין רמ:

יח ב ג מיי' שם הלכה יח:

תורה אור השלם

1. ואם הפר יפר אתם אישה בימם שמעו כל מוצא שפתיה לנדריה ולאסר נפשה לא יקום אישה הפרם ויי יסלח לה: במדבר ל יג
2. ואם נפש כי תחטא ועשתה אחת מכל מצות יי אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו: ויקרא ה יז
3. מי תכם ויבן אלה נבון וידעם כי ישרים דרכי יי צדיקים ילכו בם ופשעים יכשלו בם: הושע יד י
4. ויאשא לוט את עיניו ויראה את כל ככר הירדן כי כלה משקה לפני שחת יי את סדם ואת עמרה כגן יי כארץ מצרים באכה צער: בראשית יג י
5. ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה עמי: בראשית לט ז
6. ויאמר לו אביו ואמו האזן בבגוח אחיך ובבל עמי אשה כי אתה הולך לקחת אשה מפלשתים הערלים ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני: שופטים יד ג
7. וירא אתה שכם בן חמור החוי נשיא הארץ ויקח אתה וישכב אתה ויענה: בראשית לד ב
8. כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ואשת איש נפש יקרה תצוד: משלי ו כו
9. כי זנתה אמם הבישה הורתם כי אמרה אלכה אחרי מאהבי נתני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקויי: הושע ב ז
10. ותשקין את בעירהן יין בלילה הוא ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה: בראשית יט לג
11. אח נפשע מקרית עז ומורעים בברירח ארמון: משלי יח יט

פי' הרא"ש

כהפרתה. אפי' תימא כדתנני בריייתא ומתני' כגון דאמר לה הריני נזיר ואת [מאי] בתמיה כלו' דרך שאלה שאל לה ואת מה בדעתיך ולא שהלה נדרו בנדרה: אשה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה וכו'. תימה אמאי שבק תנא הרי קראי קמאי דה' יסלח לה כי הניא אביה אותה ועוד קרא אחרינא והפר את נדרה אשר עליה ואת מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה ונקט האי קרא בתרא ועוד הני ג' קראי למה לי דהנך ג' קראי דמייתי בשמעתי' עביד להו צריכותא וצ"ע.

נוסחת הריב"ן

ט) ומתניתין כגון דאמר: כ) מתני': ג) דקתני דסיימן לן יכול: ד) ע"ש: ה) [והיכן לא ידעה: ונמל בכ"ש: ו) ועלה בידו בשר מוזר גרסינן: ז) ופפילו הכי [ע"ע]: ח) כולן: ט) אם מקצתן: י) כדכתיב כי מנשים אחים כו':

הגהות הב"ח

(ג) גמ' וה' יסלח לה במה הכתוב מדבר בשאם שהפר: (ב) שם ויאמת של שומן אמר קרא ונשא עונו: (ג) שם ויראים דלכי ה' צדיקים כ"ש ופות ר' שמתן: (ד) ד"ה ד"ה ומתני' וכו' ומתניתין דקתני דיכול להפר את שלה ושלו קיים וכריימה:

גליון הש"ס

גמ' אמר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה. עיין טוהר לבן ר"ח דף כט ע"ל ד"ה מיטון:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] ד"ה ד"ה ת"ר וכו' פ"ה זו וכו'. ג"כ עי' פ"מ: ב] ד"ה ואמר אלכו נפש אילוף גסה ממתמ מתוה שאוכלו בדעצון כ"ע, וג"כ עי' פ"מ דכוותא ר"ש כוה ג"כאב קוקיס המוס' בד"ה פסח דוד"ק: ג] תוס' ד"ה ת"ר וכו' כן יהודה אומר וכו'. הוי"ו מן ולא נמחק, וכ"ג והוא ל"ל: ד] ד"ה על דבר וכו'. ג"כ עי' פ"מ מ"ש על מהרש"ל בקידושין ועל התוס' כאן: ה] ד"ה פסח כו' מרוב שוגעו. ג"כ עי' פ"מ:

מוסף רש"י

מכת מרדות. לדו' (שבת מ:) לאו מלקות ממרדות, מכת מרדות מדרבנן (יבמות נב.) לרבי נחמיה אלא מרדות, מכת נזה, ואין לה קצבה אלא עד שיקבל עליו (חולין קמא:).

אישה הפרם וה' יסלח לה. תע"ק שמיכה ספרם נזירין קליחה, נמה המתוח מדבר, מאחר שמיכה ספרה מה שעברה ומה זו קליחה (קדושין פא:). **והיא לא ידעה.** והיכן שוחה ניין מיד ולפ על מי שנכשיל, ניין שכיל לאיסור נחטוחה נזירה קליחה (שם). **על דבר זה ידוו הדווים.** שים לסם לב לדווח ידוו על זה, שאינו מתכוון ויש כאן נשיחת עון (שם). **לשם אכילה גסה.** אלא לשום מצוה אלא מתכוון לאוכלו לשם קיעת שעורה (הוריות יב:). **אנן קאמרינן חדא דרך.** זה לן כה חם יכול נה, **והכא שני דרכים.** ללזה מזדמנה לו אשתו ולזה מזדמנה לו אחותו (שם).

Gemara Nazir 23a [4]

MISHNAH: A woman who took a Nazirite vow and drank wine and came into contact with corpses, she must endure the 40 (i.e. she gets Biblical lashes). If her husband annulled the vow, and she didn't know that her husband annulled the vow, and she drank wine and came into contact with corpses, she does not endure the 40. Rabbi Yehudah says, "If she does not endure the 40, she must endure Rabbinic lashes."

GEMARA: Our Rabbis taught: *"Her husband annulled them (the vows), and G-d will forgive her"* (Bamidbar 30:13). What is the verse talking about? It's about a woman whose husband annulled her vow and she didn't know – the verse says she needs forgiveness.

When Rabbi Akiva would read this verse, he would cry, saying, "If one who intended to eat pig meat and ate sheep meat needs forgiveness from heaven, all the more so for one who intends to eat pig meat and actually eats pig meat!"

Gilyonei HaShas, ibid. [5]

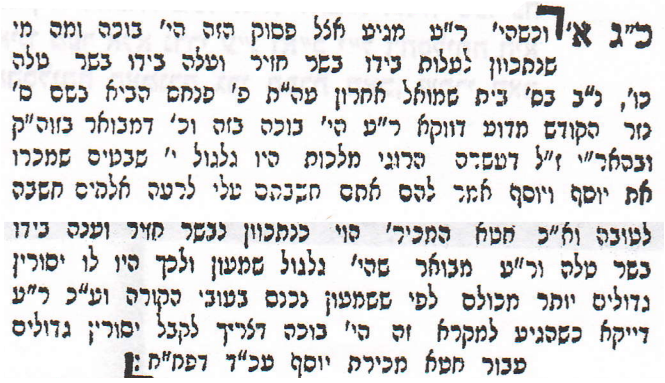

When Rabbi Akiva would read this verse, he would cry, saying, "If one who intended to eat pig meat and ate sheep meat needs forgiveness from heaven, etc."

It seems to me that in the Beis Shmuel on the Torah (Parshas Pinchas), he brought down in the name of the Nezer HaKodesh about why specifically Rabbi Akiva cried about this. And he wrote that it's explained in the Zohar and the Arizal that the ten martyrs killed by the Romans (of which Rabbi Akiva was one) were reincarnations of the ten tribes who sold Yosef. Yosef said to them, "You intended evil for me; God intended it for the good." If so, the sin of selling Yosef was similar to intending to eat pig meat and eating sheep meat. It is explained that Rabbi Akiva was a reincarnation of Shimon, and therefore he had more punishments than the rest of them. Therefore, specifically Rabbi Akiva cried when he reached this verse, because he needed to accept tremendous punishments for the sin of selling Yosef.

He'oros R' Yosef Shalom Elyashiv zt"l on Kiddushin 81b [6]

ומה מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה צריך מחילה. יש לציין כאן מש"כ האוה"ח הק' ס"פ ויחי עה"כ ואתם חשבתם וכו' אלקים חשבה לטובה. וכ' האוה"ח שם וז"ל: והרי זה דומה למתכוין להשקות חבירו כוס מוות והשקהו כוס יין, שאינו מתחייב כלום, והרי הם פטורין וזכאין גם בדיני שמים. עכ"ל.

ויש לתמוה על דבריו משמעתין. וראיתי מתרצים דגבי יוסף לא רק שלא יצא מזה רעה אלא עוד יצא מזה טובה, ובזה אין עונש כלל. משא"כ במקום שלא יצא מזה לא רעה ולא טובה, וכמו בעלה בידו בשר טלה, וכן בהפר לה בעלה, בזה צריך כפרה.

If one who intended to eat pig meat and ate sheep meat needs forgiveness from heaven, etc.

We should reference here what the Or Hachaim said at the end of Parshas Vayechi about the verse, "*You thought… God thought…*" The Or Hachaim said, "This is like one who intended to poison his friend and instead gave him wine, who is not liable at all, and they are exempt and exonerated even in heavenly court."

We should be shocked by his words based on our Gemara. I saw those that answered that by Yosef, it was not that there was a lack of bad but there was an actual good outcome, and by this (where the outcome is good) there is no punishment at all. That is not true in a case where the outcome was neither bad nor good, like where he ate sheep meat. And similarly where her husband annulled the vow, this requires forgiveness.

CONCLUSION

DISCLAIMER:

The views and opinions presented in this sourcesheet should not be taken as *halachah l'maaseh*.
Before applying these halachos to real-life situations, one must consult with a competent halachic authority.